

Evropa in begunci: demografska širitev¹

Medtem ko se ministri in voditelji osemindvajsetih držav članic EU še vedno prepirajo med seboj, a tudi ob neustrezni ureditvi (ali »finančnem temelju«) Evrope razpravljajo in odločajo o skupnem dobrem, se »begunska kriza« zaostruje, vpliva na čedalje večje število držav na »migrantski poti« in se s hitro bližajočo se zimo počasi približuje humanitarni katastrofi. Natančnega razvoja razmer ne moremo napovedati, ker se lahko vse spremeni skorajda čez noč, rečemo pa lahko, da smo prekoračili točko zgodovinskega pomena, s katere ni vrnitve.

Čas je, da ocenimo ta dogodek, s katerim se sooča »skupnost« evropskih držav, in naredimo inventuro protislovij, ki so se razkrila v »skupnosti« in v središču vsake njene članice. Če razširim napoved kanclerke Angele Merkel za Nemčijo (»Ti dogodki bodo spremenili našo državo.«²) na vso Evropo, bi rekel: ti dogodki bodo spremenili Evropo. Toda kako? Vprašanje ni enoznačno, a lahko postane kmalu. Vstopamo v prostranstvo surovih fluktuacij, v katerem moramo biti toliko realistični kakor tudi odločni.

To, kar se dogaja pred našimi očmi, je v resnici širitev EU in evropske ureditve. Toda drugače od prejšnjih »širitev« (ki so jih želele ali sprejele države in bile izpeljane s pomočjo pogajanj ter potrjene s pogodbami), tokratno vsiljuje aktualno dogajanje, ki je del »izrednega stanja«, in ni bila sprejeta soglasno. Posledično bo

¹ Članek je bil objavljen 24. septembra 2015 v *openDemocracy*. Dostopno na: <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/etienne-balibar/europe-and-refugees-demographic-enlargement> (10. november 2015).

² To je Angela Merkel izjavila na pomembni tiskovni konferenci 15. avgusta 2015.

ta širitev naletela na velike težave (veliko večje kot prejšnje) in izzvala bo politično neodločnost z nepredvidljivimi posledicami.

Predvsem je ta širitev paradokсна, ker ni teritorialna (čeprav ima teritorialne posledice), temveč demografska: v tem trenutku v »Evropo ne vstopa« nova država (ki jo je treba v veliki meri integrirati v Evropo), temveč moški, ženske in otroci. To so *pravi državljani* Evrope.

Čeprav je ta širitev predvsem človeška, je tudi *moralna*: gre za širitev definicije Evrope, ki sega od ideje, ki jo ima o sebi, interesov, ki jih brani, in ciljev, ki si jih je zadala. Kombinacija vseh teh dimenzij nas pripelje do pojma *politične širitve*, ki bo »revolucionirala« pravice in zaveze članic EU. Seveda je lahko ta širitev neuspešna, čeprav ima sama evropska ureditev v tem primeru malo možnosti za njeno zaustavitev (in zlasti nekatere prejšnje širitve ne bodo dokončane). To je razlog, zakaj danes v Evropi mnogi (vključno s številnimi predstavniki političnega razreda) upravičeno govorijo o trenutku resnice.

Vsekakor ni nikakršnega dvoma, da so materialne in moralne razmere zaradi prihoda beguncev – ki se skozi Turčijo, Grčijo, Makedonijo in Italijo čez Madžarsko, Avstrijo in Francijo premikajo proti državam srednje in severne Evrope (zlasti v Nemčijo in na Švedsko, ki trenutno najbolj odprto sprejemata begunce) – »izredne«. Toda zakaj govoriti o »izrednem stanju«, pojmu, ki ima izjemno pomemben pravni in politični pomen in oživlja trenutke, ko se zamaje institucionalni okvir vsakdanjega življenja in stresajo kolektivne identitete ljudstev? Navedel bom vsaj tri razloge za to.

Prvi je, da je Schengenski sporazum, dopolnjen z Dublinsko uredbo (I, II in III) – ki je pomemben del evropske ureditve, dejansko eden njenih stebrov – *de facto* nehal delovati. Do ukinitve je prišlo takoj, ko je nemška vlada razglasila, da ne bo izvajala dublinskih registracijskih pravil za sirske begunce, ki prihajajo v države schengenskega območja. Odločitev, sprejeta 13. septembra, da znova uvede mejni režim z Avstrijo – zaradi prezasedenosti nemških zmogljivosti in zaradi nenaklonjenosti drugih evropskih držav (ki so načeloma zavrnila delitev bremena ali pa so vanjo privolile zgolj verbalno, dolgoročno in v okviru ozkih omejitev, kot denimo Francija) – ne bo spremenila ničesar in je pravzaprav razjasnila, da je odpiranje in zapiranje evropskih »notranjih« meja stvar arbitrarnih odločitev držav in da je svoboda gibanja omejena.

Drugi razlog je, da je evropski »migracijski problem« povsem neločljivo povezan z *vojnimi razmerami* na Bližnjem vzhodu, ki segajo od Afganistana do Zahodne Afrike (z epicentrom v Siriji in Iraku) in ki so glavni vzrok prihoda beguncev. Tisto, kar uničuje celotno regijo, je *vsesplošna državljanska vojna* – s krutostjo in možnostjo uničenja, ki ju v našem delu sveta nismo videli od 2. svetovne vojne –, ki je bila deloma ustvarjena in jo nenehno zaostrujejo zunanje intervencije in je zdaj dobila svojo dinamiko. Nemočni smo, da bi jo ustavili zdaj in v bližnji prihodnosti, še zlasti ne s stopnjevanjem »napadov« ZDA, ki jih v skromnejšem obsegu izvajata tudi Francija in Velika Britanija. Tako se število žrtev in beguncev

zaradi te vojne nenehno povečuje. Eksodus, trenutno skoncentriran v tamponskih državah (v Turčiji, Jordaniji, Libanonu, Tuniziji in tudi v Egiptu), je dosegel raven prenasičenosti in grozi, da ga bo razneslo. Škodljivi vpliv vojne sega na ozemlje celotne Evrope – vključno, seveda, s tveganji širjenja terorizma, kar je povezano z intervencijo v »policijsko upravljanje« migracij (v imaginaciji in v realnosti).

Nazadnje lahko govorimo o izrednem stanju tudi zato, ker je migracijska kriza bolj kot drugi dejavniki akutnega ideološkega in političnega konflikta v Evropi (kot je politika varčevanja), še vedno del procesa, ki ruši *konsenz* o konstitutivnih »vrednotah« demokratične države. To lahko povzroči, da se bo Evropa konfrontirala v boju, ki se bo verjetno odvil v nasilni obliki vsaj v nekaterih državah. Vsi ti vidiki so jasno povezani med seboj.

Naj na tem mestu vključim pripombe o Angeli Merkel – nemški zvezni kanclerki – in njenih potezah od izbruha krize konec avgusta. Imela je odločilno vlogo pri definiciji političnega značaja te krize. V prizadevanjih, da bi čim bolj ohranila nadzor (ki ji verjetno zdaj uhaja), je s sprejetjem »unilateralnih« ukrepov prav ona *razglasila to izredno stanje*. Predvsem je izzvala krizo z reorganizacijo določitve pravic in eliminacijo vsakršne strpnosti do ksenofobičnih ali rasističnih drž in praks skupin s tem, ko je izrazila dobrodošlico silnemu *Völkerwanderung* žrtev vojne in preganjanja.

Tisti (jaz spadam mednje), ki absolutno obsojamo način, s katerim je kanclerka Merkel vodila nemško vsiljevanje varčevalne politike vsej Evropi, vsi, ki še zlasti obsojamo ponižanje in izkoriščanje Grčije, moramo danes vedeti, kako prepoznati pomen njenih dejanj, in to artikulirati. To potrjuje kompleksnost političnih realnosti, ki jih ne smemo brati skozi prizmo ideologije. Seveda Angela Merkel ni delovala sama: prevedla je moč solidarnosti pomembnega dela nemške družbe (in tvegala, da bo razjezila drugi del družbe, ki je zdaj čedalje bolj slišen).

Domnevali bi lahko, in nekateri se s tem strinjajo, da je Angela Merkel s to potezo samo sledila interesom nemškega gospodarstva (ki nujno potrebuje demografsko okrepitev in obnovitev strokovne delovne sile, ki je je ogromno med begunci) in ukrepala proti ksenofobnim predsodkom z mislijo na koristi, ki jih je njena država v preteklosti imela od prihoda drugih beguncev. Domnevali bi lahko celo, da je »Merkiavelli« (kot jo je poimenoval sociolog Ulrich Beck) izkoristila priložnost za popravo nehumane podobe, ki se je prilepila nanjo ob »pomiritvi« grške krize.

Toda vse te razlage so kratkovidne in predvsem ne zajemajo *stvarnega učinka* odločitve Angele Merkel, ki je spremenila dejstva »konstitucionalnega« problema Evrope in okrepila latentni konflikt znotraj evropske »identitete« tako z vidika družbenega režima kot tudi iz kulturne perspektive. Morda (čeprav dvomim) Merkel v »vestnem« ravnanju ni popolnoma razumela, kako zelo se je vpletla (in še nas zraven): pri tem je pomembno, da je prestopila točko, s katere ni vrnitve in zdaj se mora soočiti s posledicami in zagovarjati njihovo daljnosežnost. *Hic Rhodus, hic salta!*

Opisal bom štiri kategorije pomembnih posledic. Prve zadevajo upravljanje

evropskih meja, vključno z njihovim urejanjem in odnosom do nacionalne suverenosti. Schengenski sporazum je temeljil na slabo zasnovani predpostavki, da je mogoče »združiti« nadzorovanje vstopov v skupni prostor in izstope iz njega, obenem pa ohraniti suverenost držav s stališča varnosti ali zaščite – in odgovorne za posameznike, ki se znajdejo na njihovem »lastnem« ozemlju. Tako so se s katastrofalnim položajem soočale Italija, Grčija in celo Madžarska, medtem ko so druge evropske države, ki jim vlada »sveti egoizem«, zakopale glave v pesek ali se zabarikadirale.

Po drugi strani je skušala Evropska unija – s selektivnimi širitvami – ohraniti tako idejo o svojem poslanstvu vključevanja vseh evropskih držav (vsaj zahodno od določene »civilizacijske« črte, katere krhkost se zdaj kaže v ukrajinski vojni), kakor tudi idejo, da *članstvo* (kot v »klubu«) v njej zahteva izpolnjevanje določenih »pogojev skladnosti« (v praksi bolj ali manj striktno). To pojasni položaj *anahronistične enklave*, v katerem so se danes znašle nekatere države nekdanje Jugoslavije (Srbija, Makedonija), ki kot »dostopne točke« v osrčje Evrope zadržujejo glavni sunek pritiska gibanja beguncev.

Razmere so nevzdržne toliko z varnostnega kolikor s humanitarnega vidika: vse balkanske države bo treba bodisi vključiti v Evropo kot polnovredne udeleženke in s tem prejemnice pomoči, ali pa bo morala Evropa odpraviti postopke skupnostne varnosti v trenutku, ko ta postaja osrednje vprašanje njenega »upravljanja«.

Toda na splošno bo postalo bolj jasno (kot sem trdil v prejšnjem eseju, objavljenem v *openDemocracy* (Balibar, 2015)), da *Evropa nima meja* v klasičnem pomenu: ne svojih meja ne meja, ki pripadajo njenim državam. Prej je *sama* nove vrste »meja«, ki je nastala kot rezultat globalizacije, je *mejno ozemlje* ali kompleks institucij in varnostnih mehanizmov, ki se razprostirajo po vsem ozemlju z namenom, da »regulira« populacijska gibanja (predvsem tista med »severom« in »jugom«) na diskriminatorni in zato na čedalje bolj nasilen način, ki je bolj ali manj demokratično zasnovan in nadzorovan.

Tako se drugi sklop posledic nanaša na *migracijske modele*, ki jih hoče Evropa omejiti in predvsem politično in pravno definirati, da ne bi postala »celina naseljevanja« (*Einwanderungskontinent*). Tudi to je negativen način samodefiniranja. Kljub pomenu in vplivu bom izpustil polemiko, ki ga je začela televizijska mreža Al Jazeera z odločitvijo, da prepove uporabo pojma »migrant«. V sedanjem sporu glede »kvot« za razporeditev beguncev po Evropi se Nemčija in Evropska komisija vztrajno držita razlikovanja med »beguncem« in »ekonomskim migrantom«. To počneta zaradi obojega: da pomirita javno mnenje (naklonjeno prvim in večinoma sovražno do drugih) in da ohranjata različno administrativno obravnavo novih prišlekov, kajti sicer bi preostalo le še to, da se odredi odprava meja (*Tür und Tor öffnen* je zapisal *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (Schwarz, 2015)). Sam ne bi rekel, da je to razlikovanje nesmiselno, ker prvo kategorijo določa osebni status v mednarodnem pravu (zato so številna združenja za pomoč beguncem vezana nanj), kar pa nikakor ne velja za drugega (Lochak, 2015). V današnjem svetu dejansko ne

obstaja »migrantski status«, zgolj »biopolitična« obravnava, kot bi rekel Foucault.

Toda sedanje razmere jasno razkrivajo, da je razlika sociološko arbitrarna, ker je »nebrzdana« globalizacija usmerjena k temu, da spreminja cone osiromašenja v cone vojne in *vice versa*. To so predoločene cone *smrti*, od koder njihovi prebivalci bežijo *en masse*, pripravljeni tvegati, da izgubijo vse. Predvsem se moramo vprašati, s katerimi sredstvi (če ne z obnovljeno visoko stopnjo nasilja) bo Evropska unija izvajala politiko »vračanja« tistih prišlekov, ki niso uvrščeni med »dobrodošle«. Tisto, kar desetletja ni delovalo na individualni ravni, nima možnosti, da bi sploh delovalo na ravni množice. Sicer bodo tisti, ki jih pošljemo nazaj kot »*ekonomske migrante*«, končali v mreži koncentracijskih taborišč na južni obali Sredozemskega morja, zaradi česar bodo prej ali slej postali »begunci« – kar je še en perverzni mehanizem izrednega stanja.

Glede na položaj beguncev ali »nezaželenih« migrantov, ki jih premeščajo z meje na mejo ali iz taborišča v taborišče, kakšna možnost se odpira tistim, ki so pregnani zaradi vojne ali revščine in ki danes tvegajo življenje, da bi prišli v Evropo (čeprav se na poti številni tudi izgubijo)? Kaj naj jim Evropa ponudi? Ne more jim ponuditi manj kot dostop do *evropskega državljanstva*. Zato bo nujno, da se ta ideja končno oblikuje ali se reši limba, v katerem jo držijo (ker države nočejo odpreti poti k nadnacionalnosti).

S trditvijo na začetku tega članka, da smo priča *demografski širitvi* Evropske unije, sem hotel opozoriti na to možnost. Sprejeti jo je treba kot legalno, regulirano in tudi neizogibno novo okoliščino. Vsi vemo, da begunci ne *prihajajo zato, da bi odšli*: no, vsekakor ne vsi in šele čez dolgo časa. Če nočemo ustvariti populacije novega podrazreda – izpostavljeno vsem preganjanjem in vsem deviacijam marginalnosti (pomislimo na Rome in »nedokumentirane migrante«) – ali populacijo stalnih tujcev, ki bodo več generacij zaprti v notranji eksil (pomislimo na palestinska taborišča na Bližnjem vzhodu), moramo ustvariti široke možnosti za integracijo, to pomeni možnost legalnega dela, socialnih pravic in enakih kulturnih pravic.

Toda ključ do vseh teh pravic in njihovega »legitimnega« posedovanja – raje kot rasistično stigmatiziranje in proti njemu – je *državljanstvo* (ali, kot sem ga nekoč poimenoval, *sodržavljanstvo*). Ker gre za nov problem na tej ravni in v tem nizu okoliščin (ki ga ne moremo istovetiti ne s *Vertriebenen*, »izgnanimi osebami« v 2. svetovni vojni, z madžarskimi begunci po letu 1956, niti s »*pieds noirs*«, francoskimi Alžirci po letu 1962, in ne z vietnamskimi ljudmi s čolnov iz leta 1978/1979 ...), moramo iznajti nove metode in nove perspektive za dostop do primernega evropskega državljanstva, metode in perspektive, ki ga *de facto* na novo definirajo. V idealnem pogledu vidim dva načina: prvi bi bil neposreden dostop v okviru »federalne nacionalnosti« – skupaj z nacionalnim državljanstvom, kot obstaja zdaj (smo »evropski državljani«, ker smo državljani Velike Britanije, Francije, Nemčije, Poljske ali Grčije). Gre za to, kar je v omejenem smislu (z osebno izbiro) obstajalo v takih zveznih državah, kot je bila nekdanja Jugoslavija. Če je ta predlog preveč subverziven ali preveč tvegan (ker pripomore tudi k *izolaciji* beguncev in njihovih

potomcev, določa »manjšinski« status, dokler nacionalnost ostane »vstopnica« za evropsko državljanstvo za večno nas), obstaja še druga možnost, ki je bolj omejena, toda verjetno boljša: gre za splošno uvedbo načela »*ius soli*« po vsej Evropski uniji (na način, ki so ga pravkar predpisali Grki) s pomočjo direktive, ki bi jo morale upoštevati države članice.³ Tako bo zagotovljena prihodnost bodočih otrok beguncev in kot je znano, je taka perspektiva ena najmočnejših gonilnih sil za integracijo staršev. Vpeljuje tako »dostojanstvo« kot »varnost«. Očitno je primerna za kombiniranje s pogostejšim priznavanjem dvojnega državljanstva, kajti pobuda, da bi se morali begunci integrirati, ne pomeni zahteve – razen v obsesijah militantnih ksenofobov –, naj pretrgajo vse vezi s svojo zgodovino in državo izvora, ki jim je bila travmatično odvzeta.

In nazadnje ima odločitev Nemčije, da begunce sprejme z dobrodošlico – in ustvari izredno stanje, ki vodi v »demografsko« širitev – še četrti niz »posledic« za vso Evropo: to so ekonomsko-strukturne posledice. Poslušamo intenzivne pogovore o spremembah trga dela in to je resnično pomembno, toda nujna je tudi razprava o ceni dobrodošlice in integracije beguncev, o skupnostni pomoči, ki je potrebna za to, da bodo določene evropske države lahko še naprej opravljale reševalne akcije, registracijo, premeščanje (predvsem Grčija, Italija, na splošno manj bogate južne sredozemske države, torej tiste, ki so bile prve žrtve varčevalne politike), in o evropski denarni pomoči, ki so logična dopolnitev uvedbe »namestitvenih kvot« (zato povsem logično Madžarska, ki izrazito zavrača sprejetje kvot, prav tako zavrača subvencije, vendar je pripravljena sprejeti financiranje pomoči).

Povedati je treba, da odprtje Evrope beguncem implicira hitro spremembo doktrine in ekonomske politike, ki je v protislovju z njenim »*sedanjim režimom*«. V absolutnem pomenu so begunci samo droben del evropske populacije (kar je enako priključitvi majhne države Evropi). Toda beguncem manjka vsega in dolgo jim bodo morale pomagati občine, regije in države, ki niso pripravljene nanje, ali pa se same soočajo z realnimi ekonomskimi in finančnimi težavami. Enakomerno (ali pravično) želimo deliti skupno obremenitev med državami, ki so bile potisnjene v neenakost s politiko varčevanja in »neizkrivljeno« konkurenco.

Zato je treba preobrniti neoliberalne težnje in občutno povečati *skupen proračun* EU (skupna obremenitev, skupni proračun), sprejeti »načrt« integracije na evropski ravni (stanovanja, izobraževanje, zaposlovanje), promovirati solidarnost med državami in skupaj zgraditi novo družbo, ki bo zagotavljala zlasti to, da integracija beguncev v trg dela ne poteka v škodo »starih Evropejcev« ali nasprotno – saj je to zagotovljen recept za ksenofobijo in družbene težave.

Toda ta načrt ali preprosto ta organizacija delitve dela bo v zameno zahtevala (ali pospešila) spremembe v monetarni politiki in približevanje »federalni« uredi-

³ Doslej je le petnajst evropskih držav sprejelo *ius soli*, ki zagotavlja nacionalno državljanstvo posameznikom, rojenim v državi. Glej <http://eudo-citizenship.eu/docs/ius-soli-policy-brief.pdf> (15. november 2015).

tvi (ki se ju lahko sprejme in uveljavlja bodisi demokratično, s čimer bosta imeli možnost uspeha, ali pa bosta tehnokratsko vsiljeni, kar bo povzročilo nedvomen polom). Začeli bomo razumeti, da če hoče Evropa izpeljati to nalogo, ki je nenadoma padla nanjo, potrebujemo *novo* Evropo, Evropo, ki »transformira« samo sebe. Torej Evropo z drugačnim političnim modelom.

Seveda se nič ne bo zgodilo spontano, niti ne soglasno. Migrantsko izredno stanje pred našimi očmi razkriva znotrajevropska nasprotja, ki so se najbolj obnovila z ideologijo »skupnega interesa« in »skupnih standardov«. Perspektiva novega širjenja povzroča nasilne upore, ki se iz ure v uro spreminjajo v politično organizirano »fronto zavračanja«. Največ se govori o razpoki – zaradi zaviranja, ki ga povzroča v »mešanem« mehanizmu evropskega upravljanja, razdeljenem na psevdofederalni model, ki prenaša oblast na Komisijo (vsaj navzven), in na konfederalni model, kjer je odločilna instanca Evropski svet, v katerem ima tudi najmanjša država pravico veta –, ki se je oblikovala (ali pojavila) med »staro Evropo« (Zahodom) in »novo Evropo (Vzhodom): predložene so bile ekonomske, kulturne, zgodovinske in politične razlage vseh vrst in vsaka je na določeni ravni neizpodbitna (glej Rupnik, 2015). Dejstvo pa je, da »zavračanje« prihaja prav toliko iz Nizozemske in Danske kot iz Poljske in Slovaške, da ne omenjamo Velike Britanije ali celo Francije (ki so se zapoznelo zbrale okoli ideje obveznih kvot, medtem ko skušajo nenehno minimalizirati ustrezne obveznosti).

Realno se najbolj odkrita delitev v Evropi – tista, ki dejansko ločuje dve »Evropi« (ali dve politiki Evrope) – kaže v vseh državah, čeprav ima različne razsežnosti in izvira iz različnih odnosov moči. Zagotovo zbuja pozornost (nekateri časopisi govorijo o »čudežu«), da je velik del nemškega prebivalstva neverjetno enotno s kanclerko aktivno pomagal sirskega beguncem (Joffe, 2015). Toda enako pomembno je, da so vodje CSU, ki je del vladne koalicije in »sestrska stranka« CDU, ki jo vodi kanclerka, odprto kritizirali kanclerkino politiko in šli tako daleč, da so sklenili zvezo z madžarskim predsednikom vlade Viktorjem Orbanom, ki na južni madžarski meji gradi ograjo z rezalno žico na vrhu; ali da je *Frankfurter Allgemeine Zeitung* v uvodniku objavil, da »imajo vzhodne države prav« (Schwatz, 2015). S »provizoričnim« zaprtjem meje z Avstrijo so isti ljudje proslavljali »umik« kanclerke, ki je »brez primere v njeni karieri«, čeprav niso šli tako daleč in jasno zahtevali njenega odstopa.

V Evropi dejansko nastaja *transnacionalna fronta sil, ki zavračajo begunce*, fronta, ki je ne vodijo izključno odkrito rasistične in nasilne skupine (te sestavljajo samo najvidnejše dele). Njihovi argumenti nihajo med utilitarizmom (»nimamo prostora«), ideološko identiteto (ogrožajoči pritok muslimanov bo denaturaliziral »krščansko Evropo«, ali »sekularno Evropo«, odvisno od države) in opozorili na varnostno grožnjo (med migranti se skrivajo džihadisti). Skoraj zagotovo in prvič bomo priče nastanku ksenofobične populistične »stranke«, protimigrantske in protibegunske, ki se bo zedinila na ravni Evrope, kar je doslej vedno propadlo zaradi malenkostnega rivalstva in nacionalizma. Nasproti pa Evropa solidarnosti ne bo

odstopila od svojega političnega boja, temelječega na novih zavezništvi: boja, ki bo izhajal iz nepopustljive obsodbe nasilja nad migranti in nadaljeval z zahtevami za zagotovitev materialnih, socialnih in pravnih pogojev za njihov sprejem, o katerih sem govoril zgoraj. Ta boj, ki je pravzaprav v teku, »bo najgloblje spremenil« Evropsko unijo.

Toda ta boj še ni dobljen, to je najmanj, kar lahko rečemo. Gledano iz Francije, kjer je Nacionalna fronta okužila vsa področja političnega življenja, lahko celo rečemo, da bo izjemno težek. Kljub temu je neizogiben, ker bo »zadeva begunci« rapidno in brutalno nazadovala, če ne bo prišlo do pomembnega napredka v javnem mnenju in v institucijah.

Tak boj zahteva močno *legitimnost* tako v vsaki državi kot v vsej EU. Toda v resnici lahko ugovore in upor nevtalizira samo *demokratska* legitimnost, kakršno izraža večina državljanov in njihovih predstavnikov na vseh ravneh – od lokalnih skupnosti do nacionalnih in evropskih vladnih teles. In samo politična volja evropskih ljudstev lahko omogoči Nemčiji, da preide iz unilateralne pobude, v katero je bila prisiljena zaradi sedanjih okoliščin, podprla pa jo je »nemška moralnost« (Varoufakis, 2015) – k skupnostni solidarnosti, brez katere ji kljub bogastvu in odločnosti ne bo »uspelo« (*Wir schaffen es doch nicht!*).

Odločilno je – in prvič po ponovni združitvi v devetdesetih tako jasno –, da se je Zvezna republika znašla v položaju, ko nujno potrebuje pomoč in solidarnost evropskih držav: v svoji stiski in stiski vsakogar. Toda priložnost za to solidarnost je treba zgraditi (*ali morda ponovno zgraditi*), ker v tem trenutku Nemčija zaradi načina izvajanja hegemonije v Evropi v zadnjem času ni v dobrem položaju, da bi bila zgled ali da bi pritegnila k sodelovanju druge države. Druge vlade tudi tedaj, ko obljublajo podporo, ne kažejo kakšne prave vneme, da bi prevzele svoj del bremena ali apelirale na vsakokratno javno mnenje, če ne igrajo celo dvojne igre (kakor Francija). V bližnji prihodnosti se lahko kot reakcija na razmere med nemške in avstrijske državljane, ki so se odločili pomagati beguncem, razširita zagrenjenost in malodušje.

Ko se na grški in italijanski obali (in tudi na poteh po Balkanu in čez Alpe) odigravajo in pripravljajo nove drame, potrebujemo takojšnje diplomatske, finančne in humanitarne odločitve in tudi dolgoročne projekcije programov za integracijo novih prišlekov. Namesto tega gledamo tekmovanje egoizmov, kokonijo diskurzov o »upravljanju meje« in »migrantski politiki«. Čas je, da vsi mi, v vsaki državi, razumemo pomembnost, nevarnost in potencial tega trenutka, v katerem smo se znašli, in podvojimo prizadevanja za oblikovanje enotnosti, solidarnosti in gostoljubja v Evropi.

Prevedla: Nina Kozinc

Literatura

- BALIBAR, ETIENNE (1992): *Les frontières de la démocratie*. Pariz: La Découverte.
- BALIBAR, ETIENNE (2015): *Borderland Europe and the challenge of migration*. Dostopno na: <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/etienne-balibar/borderland-europe-and-challenge-of-migration> (5. september 2015).
- JOFFE, JOSEF (2015): Das deutsche Wunder. *Die Zeit*, 37, 12. september.
- LOCHAK, DANIELÈLE (2015): Il faut supprimer le dispositif Dublin, mais il faut surtout supprimer Frontex. *Libération*, 10. junij. Dostopno na: <http://bondyblog.liberation.fr/201506100001/daniele-lochak-il-faut-supprimer-le-dispositif-dublin-mais-il-faut-surtout-supprimer-frontex/#.VkuC-XYvfIV> (10. junij 2015).
- RUPNIK, JACQUES (2015): Migrants: L'autre Europe face à ses contradictions. *Le Monde*, 2. september.
- SCHWARZ, KARL-PETER (2015): Osteuropa hat recht. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 11. september. Dostopno na: <http://www.faz.net/aktuell/politik/europaeische-union/kommentar-zur-fluechtlingskrise-falsche-eu-signale-13795643.html> (11. september 2015).
- VAROUFAKIS, YANIS (2015): On German Moral Leadership. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 14. september.